TMPS Visselblåsarpolicy

1 INTRODUKTION

Ett visselblåsarsystem är en rapporteringskanal för information om missförhållanden och oegentligheter på arbetsplatsen. Genom systemet ska information om missförhållanden eller oegentligheter kunna rapporteras anonymt. Den som rapporterar ska inte riskera att drabbas av repressalier eller negativa konsekvenser. Systemet ger också anställda möjlighet att rapportera (överhängande) oegentligheter, missbruk och överträdelser av EU-lagstiftningen i organisationen.

Visselblåsaren kan vara en anställd, före detta anställd, en styrelseledamot, aktieägare, oberoende tjänsteleverantör, volontärer, praktikanter, konsulter, egenföretagare, sökande, och entreprenörer kan också åberopa skyddet av dessa regler.

Visselblåsaren måste rapportera fakta som sker i ett professionellt sammanhang i god tro. Typer av händelser man kan rapportera beskrivs i lag 2021:890, mer information finns på Visselblåsarlagen - Arbetsmiljöverket (av.se) .

Arbetsmiljöverket är tillsynsmyndighet och ska kontrollera att verksamhetsutövare lever upp till kraven om interna visselblåsarfunktioner. Arbetsmiljöverket är en av flera behöriga myndigheter som inrättar externa rapporteringskanaler. Arbetsmiljöverket tar emot, följer upp och lämnar återkoppling på rapporter om missförhållanden inom produktsäkerhet och produktöverensstämmelse.

1.1 DEFINITION

1.1.1 Visselblåsare

En visselblåsare är någon som rapporterar/slår larm om oegentligheter och missförhållanden, ofta på den egna arbetsplatsen. Det kan till exempel vara att mutor tagits emot i samband med en offentlig upphandling eller att skattepengar använts för dyra nöjesresor. En rapporterande person är en fysisk person som i ett arbetsrelaterat sammanhang fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar den.

En visselblåsare får inte göras ansvarig för att ha åsidosatt tystnadsplikt. Det gäller under förutsättning att personen hade skälig anledning att anta att rapporteringen av informationen var nödvändig för att avslöja det rapporterade missförhållandet. Skyddet innebär att han eller hon får stöd och skydd mot repressalier, till exempel uppsägning. Om en visselblåsare ändå blir utsatt för repressalier har visselblåsaren rätt till ersättning.

Ansvarsfriheten innebär att visselblåsaren inte får hållas ansvarig för att ha åsidosatt sin tystnadsplikt. Ansvarsfriheten kan också gälla vid inhämtande av information, förutsatt att det inte innebär ett lagbrott.

1.1.2 Försummelser och oegentligheter är missförhållanden

Med missförhållanden menas alla typer av försummelser eller oegentligheter, oavsett om de beror på medvetet agerande eller oaktsamhet. Även olika typer av försummelser eller oegentligheter som ännu inte har inträffat, men som högst sannolikt kommer att inträffa, kan vara ett missförhållande. Försök att dölja missförhållanden kan i sig utgöra ett missförhållande. Missförhållandet behöver inte vara aktuellt eller pågående. En rapport om missförhållanden ska ske i god tro och får inte ske i syfte att misskreditera någon, eller för egen vinning.

1.1.3 Visselblåsarsystem

En visselblåsarfunktion är en kanal (internt eller externt) där man ska kunna rapportera allvarliga missförhållanden i arbetsrelaterade sammanhang som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram.

1.1.4 Intern rapporteringskanal

Den interna rapporteringskanalen är den som TMPS själv. Den interna kanalen som hanterar rapportering är oberoende och självständig. Den eller de personer som utgör den interna rapporteringskanalen behöver inte vara anställda av TMPS.

- De som utses har ett visst mandat att agera utan TMPS godkännande, till exempel mandat att inleda och avsluta utredningar, har frihet att formulera slutsatser från uppföljningen av rapporter utan att TMPS godkänner slutsatserna.
- Behöriga personer rapporterar inte enligt den ordinarie hierarkin i TMPS, utan direkt till en högre nivå som till exempel en styrelse.
- TMPS får inte vidta bestraffande åtgärder mot en behörig person eller enhet på grund av att denne utför sina arbetsuppgifter.
- TMPS ska bland annat se till att intressekonflikter undviks, till exempel att en behörig person hanterar ett ärende där denne själv är inblandad.

1.1.5 Extern rapporteringskanal

En extern rapporteringskanal är en kanal som är upprättad hos bl. an. en myndighet eller Fackförbund för hantering av rapportering om överträdelser. En extern rapporteringskanal kan man användas om visselblåseren inte tror att rapportering till interna TMPS rapporteringskanalen skulle innebära en objektiv och saklig hantering.

2 SYFTE

Syfte är att ha en tydlig rutin för hur anmälningar om missförhållanden tas emot, följs upp och får återkoppling.

3 ANSVARIG

VD ansvarar för att rutinen följs och hålls uppdaterad.

4 SKYDD MOT REPRESSALIER

Alla former av repressalier efter en intern eller extern rapport eller ett avslöjande är förbjudet. Definitionen av repressalier är brett definierad, den kan omfatta avstängning, avskedande, avstående från befordran, diskriminering, byte av arbetsuppgifter/arbetsplats, negativ utvärdering etcetera. Skyddet mot repressalier är obegränsat i tiden.

Enskilda rapporterande personer skyddas från repressalier om de rapporterande personerna hade rimliga skäl att tro att den rapporterade informationen var korrekt vid tidpunkten för rapporten. Den som uppsåtligen eller medvetet rapporterar falsk eller vilseledande information är inte skyddad. Skyddet gäller dock om den rapporterande personen har rapporterat felaktig information om överträdelser i god tro.

Även personer som har gjort en anmälan anonymt eller har offentliggjort information om en överträdelse och senare identifieras kommer att skyddas av förbudet mot repressalier. Vid utlämnande av uppgifter måste särskilda villkor uppfyllas.

Så länge TMPS inte är medvetet om att en anställd har gjort en visselblåsarrapport till en extern rapporteringskanal eller genom avslöjande, kan åtgärder mot den anställde inte betraktas som repressalier. När allt kommer omkring var TMPS inte medvetet om rapporten eller avslöjandet. Först när TMPS är medvetet kan det finnas ett orsakssamband mellan repressalierna och visselblåsarrapporten.

När en rapporterande person visar att han eller hon har gjort en anmälan eller ett avslöjande om en överträdelse och har lidit skada, övergår bevisbördan till den person som är ansvarig för repressalierna att visa att repressalierna inte på något sätt har något samband med rapporten eller utlämnandet.

5 UTFÖRANDE

Visselblåsaren har möjligt att rapportera både skriftligt och muntligt samt under ett fysiskt möte. Man kan rapportera internt eller direkt externt. De tillgängliga kanalerna för detta är:

1. TMPS interna rapporteringskanal
2. Externt till en behörig myndighet, fackförbund eller Skyddsombud
3. Genom offentliggörande, genom att visselblåsaren till exempel vänder sig till massmedia

5.1 INTERN RAPPORTERINGSKANAL

5.1.1 Allmän rutin för intern rapporteringskanal

1. Visselblåsaren kan rapportera skriftligt, muntligt och vid ett fysiskt möte.
    a. För att en muntlig rapportering ska få spelas in krävs att visselblåsaren samtycker till det. Ett sådant samtycke måste inhämtas innan inspelningen påbörjas. Det kan till exempel ske genom att information ges om att eventuella muntliga rapporteringar kommer att spelas in.

2. Visselblåsaren ska ges möjlighet att kontrollera, rätta och godkänna en utskrift eller ett protokoll genom underskrift. Denna rättighet finns inte om rapportering till exempel skett genom en inspelning.
3. Visselblåsaren får en bekräftelse inom sju dagar på att rapporten är mottagen.
    a. Detta gäller dock inte om visselblåsaren har avstått från rätten att få en bekräftelse.
    b. Det gäller inte heller om visselblåsaren antar att en bekräftelse skulle avslöja sin identitet (till exempel om visselblåsaren använde sin jobbmejl).
4. Visselblåsaren ska också i rimlig omfattning få återkoppling om vilka åtgärder som vidtagits som uppföljning (max 3 månader).
    a. Visselblåsaren få information om uppföljningen på ett så heltäckande sätt som möjligt. Det innebär dock inte att man nödvändigtvis alltid har rätt att få information om samtliga åtgärder som har vidtagits som uppföljning och skälen för dem. Det kan finnas hinder att återkoppla till exempel på grund av tystnadsplikt och sekretess.
5. Om det blir aktuellt ska visselblåsaren få information om att en uppgift som kan identifiera honom/henne kommer att lämnas ut, om inte informationen gör att syftet med uppföljningen eller åtgärderna hindras eller försvåras.
6. Om visselblåsaren ändå blir utsatt för repressalier har visselblåsaren rätt till ersättning.

5.1.2 Kontaktuppgifter för den interna rapporteringskanalen

TMPS interna rapporteringskanal är Maria Röjder, kvalitetschef på Swed-jam. Maria Röjder kan antingen kontaktas per telefon 0560-688708 eller per post. För att garantera anonymitet skall post adresseras till

Maria Röjder
Swed-jam AB
Vitsandsvägen 76
685 34 Torsby

5.2 Extern rapporteringskanal

Visselblåsaren kan också rapportera till en extern rapporteringskanal så som fackliga organisationer eller olika myndigheter. Rapportering till en myndighet innebär att rapporter och handlingar som kommer in via den externa rapporteringskanalen betraktas som allmänna handlingar och kan komma att lämnas ut i enlighet med offentlighetsprincipen. Identitet hos den som rapporterar om missförhållanden skyddas dock med absolut sekretess. Det innebär att de inte får lämna ut uppgifter som kan innebära att det går att identifiera vem som rapporterat om ett missförhållande.

Till Arbetsmiljöverket kan du rapportera skriftligt, muntligt, eller boka ett möte. Mer information finnas på: Visselblås – produktsäkerhet och produktöverensstämmelse - Arbetsmiljöverket (av.se)

6 Lagringstider för dokumentationen

TMPS är skyldiga att bevara skriftliga rapporter och dokumentation av muntliga rapporteringar så länge som det är nödvändigt. Bevarandet får dock inte ske längre än två år efter att ett uppföljningsärende har

avslutats, därefter ska de raderas (gallras). Ansvaret för att bevarande och gallring sker enligt lagen, ligger dock alltid kvar hos TMPS. Bevarandet verkställs av den interna rapporteringskanalen som säkerställer att dokumenten inte är tillgängliga för TMPS ledning.

6.1 MUNTLIG RAPPORTERING

Om rapportering sker muntligt ska det dokumenteras genom en inspelning eller genom ett upprättat protokoll.

- Med inspelning menas att hela samtalet spelas in för att kunna sparas i en varaktig och åtkomlig form, till exempel en datafil eller något annat känt filformat för ljud.
- Med protokoll menas en skriftlig redogörelse för de uppgifter som lämnats och ska täcka de uppgifter i sak som lämnats, det behöver alltså inte vara fråga om en transkribering.

Vad som är ett lämpligt sätt får avgöras från fall till fall med utgångspunkt i att dokumentationen ska kunna användas som bevisning i rättsliga förfaranden och vid verkställighetsåtgärder.